

Avustralya Karbon Vergisi Perspektifi

Ahmet Cangüzel Taner

Fizik Yüksek Mühendisi

Türkiye Atom Enerjisi Kurumu (acant@taek.gov.tr)

Avustralya’da küresel ısınma ve küresel iklim değişikliği politikaları siyasi partilerin iktidar mücadelesinde çok büyük rol oynamaktadır. Avustralya’nın çevreci politikası perspektifleri bağlamında eski Başbakanlar John Howard ve Kevin Rudd; ülkede yoğun siyasi faaliyetlerde bulunan çevre kuruluşları ve çevre dostu örgütler nezdinde başarılı bir küresel iklim değişiklikleri yol haritası belirleyememişlerdir. Söz konusu belirsizlikler her iki Başbakan’ın siyasi kariyerleri temelinde etkisini göstermiştir. Avustralya’da elektrik üretimi % 83 civarında fosil kaynaklı termik santraller, özellikle de kömür yakan termik santraller kanalıyla karşılanmaktadır. Tüm dünyada kömür kullanan termik santraller çok yüksek oranlarda karbondioksit emisyonları yapmaktadır. Kömürle işletilen termik santraller sayesinde Avustralya küresel ısınma ve küresel iklim değişikliği sebepleri arasında sayılan karbon salınımları bazında dünyayı en çok kirleten ülkeler statüsünde bulunmaktadır. Bu durum Avustralya’da faal olan çevreci organizasyonlar ve çevre dostu kuruluşlar tarafından şiddetle eleştirilmektedir. Sürüp giden eleştiriler ile birlikte hükümetler karbon vergisi üzerinde durmaktadır. Karbon vergisi uygulaması da iş başındaki hükümetleri bir çıkmaza ve ikileme doğru sürüklemektedir. Öte yandan, Avustralya’da kamuoyunun çağdaş nükleer santraller konusunda yeterince aydınlatılamaması yönetimlerin zafiyeti olarak görülmektedir. Dünya’nın en büyük uranyum rezervleri bulunmasına karşılık ülkede maalesef nükleer elektrik santralleri kurulamamaktadır. Temel yük kaynağı nükleer enerji santralleri atmosfere karbon emisyonları yapmamaktadır. Ancak politik amaçlı çevreci örgütler nükleer elektrik reaktörleri yapılmaması yolunda ne yazık ki hükümetler üzerinde büyük baskı unsuru yaratmaktadır. Hatta evrimsel nükleer reaktörler konusundaki hükümetin uzun vadeli nükleer enerji projeksiyonları ve nükleer programları 2006 yılında ortaya çıkması bile zamanın Başbakanı John Howard’ı kaygılandırmıştır. Bu açıdan Avustralya

kamuoyunun modern yeni kuşak nükleer güç santralleri, nükleer emniyet ve nükleer güvenlik gibi nükleer konular hakkında şeffaf aynı zamanda doğru biçimde bilgilendirilmesi zorunluluk arz etmektedir.

Kısa süre önce Başbakan olan Ms. Julia Gillard; iktidardaki İşçi Partisinin küresel iklim değişiklikleri konusundaki görüntüsünü düzeltmek için büyük bir baskı içinde bulunmaktadır. Kömür kaynaklı termik santraller aracılığıyla yaklaşık % 80 elektrik üretimi sağlayan Avustralya kişi başına atmosfere en yoğun sera gazı emisyonları yapan ülke konumundadır. İşçi partisinin daha önce taahhüt ettiği Avrupa modeli karbon emisyonları ticareti veya karbondioksit salınımları pazarlama sistemi (emissions trading scheme-ETS)'ni terk etmesi Ağustos-2010'da yapılan seçimlerde kan kaybetmesine neden olmuştur. Ayrıca, azınlık hükümeti kurmak için Avustralya Yeşiller Partisi tarafından gelecek desteğe güvenen Ms. Gillard'ın emisyon pazarlama planı perspektifi konusunu benimsememesi ve reddetmesi de tuhaf karşılanmaktadır. Ms. Gillard iklim değişikliği ile ilgili olarak seçim kampanyasında yoğun bir şekilde eleştirilen "Vatandaş Kongresi" kurma fikrinden caymış görünmektedir. Yurttaşlardan oluşan Kurultay yerine Avustralya'nın en büyük sorunu yüksek orandaki karbon emisyonu kirleticilerine karşı alınacak önlemleri tespiti bağlamında çok partiden ibaret bir Parlamento Komisyonu Ms. Gillard tarafından görevlendirilmiştir. Avustralya'nın beş ana ticaret ortağı arasında sadece Güney Kore'nin elektrik ücretlerinde karbon emisyonları bazında daha az taban fiyatı belirlemesinin ülkede açıklanması zor bir durum yarattığı Sidney kaynaklı düşünce kuruluşu Climate Institute yetkililerince rapor edilmiştir. Yeşiller Partisi Ms Gillard'ın yeni iklim değişikliği yol haritasına güvenmek istemektedir. Bu arada Avustralya'ya teknelerle denizden gelen mültecilere karşı yönetimin daha ılımlı bir yaklaşım göstereceğinin duyurulması yine aynı parti yandaşlarınca olumlu karşılanmaktadır. Duyurulan hükümet kararında mültecilerin çocukları ile birlikte hapse atılmayacağı ve istekleri doğrultusunda ülke içinde serbestçe dolaşmalarına izin verileceği belirtilmektedir. Yeşiller Partisi sığınmacılara böyle bir hakkın verilmesini uzunca bir süredir talep etmektedir. Ancak Ms Gillard söz konusu uygulamayı kendi partisinin görüşüymüş gibi tanıtmaktadır. Ayrıca gelecekte küresel ısınma ve küresel iklimsel

değişimler nedeni Avustralya'yı çevreleyen okyanuslarda bulunan irili ufaklı çoğu adanın sular altında kalacağı yolunda küresel ısınma senaryoları ve küresel iklim değişiklikleri projeksiyonları yapılmaktadır. Buralardan Avustralya'ya küresel ısınma mültecileri ve küresel iklim değişikliği sığınmacıları akınlarının olması ihtimali de göz ardı edilmemek zorundadır.

Parlamento küresel iklim değişikliği komitesi 2011 yılı sonuna kadar sera gazı emisyonları hakkında bir fiyat uygulaması benimsemesi konusunda bir karar almıştır. Söz konusu fiyat uygulaması; karbon pazarlama planı (ETS), karbon vergisi veya her ikisinin karışımından ibaret bir sistem şeklinde olacaktır. Küresel iklim değişiklikleri komitesinde Yeşiller Partisi; biri parti lideri Bob Brown olmak üzere iki üye ile temsil edilmektedir. Ms Gillard'ı iklim değişikliği eylem planı kapsamında destekleyen iki bağımsız parlamenter Tony Windsor ve Rob Okkeshott'da komite üyesidir. Sadece muhalefetteki liberal ve milliyetçiler ittifakının komitede temsilcisi bulunmamaktadır. İttifakın lideri Tony Abbott; Ms Gillard'ın komiteye katılım davetini reddetmiştir. Tony Abbott iklim bilimi içeriğinde tartışmalı aynı zamanda yüzeysel önlemleri kapsayan ve maden işletmelerine konulması düşünülen "great big tax" adlı vergiye karşı çıkmaktadır. Ancak, Avustralya için çok önemli olan bir konuda Tony Abbott'ın gösterdiği bu popülist yaklaşım politikası daha şimdiden kendisini siyaseten tecrit edilmiş konumda bırakmaktadır.

Karbon vergisinin ekonomik etkisi perspektifi kapsamını ayrıntılı biçimde araştırmak aynı zamanda alınacak benzer tedbirleri tartışmak için hükümet; Mr.Abbott'la daha önce ittifak içinde bulunanlar dahil olmak üzere Avustralya'nın üst düzey iş çevreleri ile istişareler yapmaktadır. Bu cesaret verici gelişmelere rağmen, temiz enerji kaynakları ile donatılmış, insan sağlığı, yaban hayatı koruma ve çevre güvenliği perspektifleri açısından çevre dostu bir ülkenin yaratılması bağlamında Avustralya'da iktidarda bulunan yönetimler üzerine çok büyük görevler düşmektedir. Climate Institute açısından Avustralya; G-20 ülkeleri içinde düşük karbon ekonomisi mücadelesine en kötü hazırlanmış ülke konumunda görülmektedir. Climate Institute; küresel ısınma stratejileri perspektifleri içeriğinde karbon vergileri, emisyon ticareti planları ve temiz enerji kaynakları sübvansiyonları dahil altı

ülkedeki elektrik üreticilerine konulmuş ilave fiyatların mukayesesi ile söz konusu sonuca ulaşmıştır. Örneğin, Avustralya'nın aldığı önlemler bazında efektif karbon vergisi ton başına 1.70 dolar iken bu vergi İngiltere'de tespit edilen değerden 17 kat ve Çin'de saptanan değerden ise 8 kat daha düşüktür. Mevzu bahis durum Çin'in baz enerji kaynağı kömüre dayalı termik santraller verimliliği ve etkin çalıştırılması açısından daha fazla gayret içinde olduğu şeklinde yorumlanmaktadır. Sadece Güney Kore'nin belirlediği gizli karbon fiyatı ve dolaylı karbondioksit fiyatı Avustralya'dan 70 cent daha düşüktür. Yukarıda belirtilenleri kaleme alan yazar Cameron Hepburn; son gelişmelerin ışığı altında Çin'in ulusal ETS planı veya diğer küresel ısınma ve küresel iklim değişikliği alternatif önlemleri Avustralya'dan daha önce alacağı şeklinde tahmin yürütmektedir.

Kaynaklar:

- Yeni Nesil Nükleer Güç Reaktörleri, Ahmet Cangüzel Taner Fizik Mühendisleri Odası Yayınları, Faydalı Bilgiler, 2006.
- Nükleer Reaktörler, Ahmet Cangüzel Taner, Fizik Mühendisleri Odası Yayınları, Faydalı Bilgiler, 2007.
- Haziran 2007'de bir araya gelen G8'lerin Gündemi: Küresel Isınma, İklim Değişikliği ve Sera Gazı Emisyonları, Ahmet Cangüzel Taner, FMO Yayınları, Faydalı Bilgiler, 2007.
- Amerika'da Küresel Isınma ile ilgili Politika Değişimi, Ahmet Cangüzel Taner, FMO Yayınları, Faydalı Bilgiler, 2007.
- Kyoto Protokolü Sonrası Küresel Isınma ve İklim Değişikliği ile ilgili Olası Son Gelişmeler, Ahmet Cangüzel Taner, Fizik Mühendisleri Odası Yayınları, Faydalı Bilgiler, 2008.
- Nükleer Güç Santralleri Gelişiminde Nükleer Emniyet ve Nükleer Güvenlik, Ahmet Cangüzel Taner, Fizik Mühendisleri Odası Yayınları, Faydalı Bilgiler, 2008.
- Amerika Birleşik Devletleri Çevre Kirliliği Yasası, Ahmet Cangüzel Taner, Fizik Mühendisleri Odası Yayınları, Faydalı Bilgiler, 2008.
- Fosil Yakıtlı Termik Santraller, Ahmet Cangüzel Taner, Fizik Mühendisleri Odası Yayınları, Faydalı Bilgiler, 2009.
- Avustralya'nın Küresel Isınma ve İklim Değişikliği Politikası, Ahmet Cangüzel Taner, Fizik Mühendisleri Odası Yayınları, Faydalı Bilgiler, 2009.

- Küresel Karbondioksit Konsantrasyonları Ölçümleri Araştırma Uydusu OCO, Ahmet Cangüzel Taner, Fizik Mühendisleri Odası Yayınları, Faydalı Bilgiler, 2009.
- Küresel Isınma Mültecileri, Ahmet Cangüzel Taner, Fizik Mühendisleri Odası Yayınları, Faydalı Bilgiler, 2009.
- Karbon Çevrimi (Carbon Cycle) veya Karbon Döngüsü Araştırmaları, Ahmet Cangüzel Taner, Fizik Mühendisleri Odası Yayınları, Faydalı Bilgiler, 2009.
- Avustralya'da Karbondioksit Salımları ve Emisyon Ticareti, Ahmet Cangüzel Taner, Fizik Mühendisleri Odası Yayınları, Faydalı Bilgiler, 2009.
- Küresel Karbon Emisyonları ve Küresel Karbon Ticareti, Ahmet Cangüzel Taner, FMO Yayınları, Faydalı Bilgiler, 2009.
- İleri Nükleer Santraller, İklimsel Değişim Mekanizmaları, Küresel Isınma ve İklim Değişiklikleri Bilimsel Raporları, Ahmet Cangüzel Taner, Fizik Mühendisleri Odası Yayınları, Faydalı Bilgiler, 2010.
- İleri Reaktörler, Karbon Borsası ve Küresel Finansal Kriz, Ahmet Cangüzel Taner, FMO Yayınları, Faydalı Bilgiler, 2010.
- The Economist Dergisi (23 Ekim-29 Ekim 2010).

İnternet sitesi: www.fmo.org.tr/_yayinlar/faydali-bilgiler